

הרב דוד מ. דרוקמן

רב העיר - קרית מוצקין

ב"ה, ניסן ה'תשפ"א

עיקרי דינים, מנהגים ועצות לשנה זו שבה ערב פסח חל בשבת

בשנה זו שערב חג הפסח יחול בשבת - את דרשות "שבת הגדול" נושאים הרבנים בשבת שלפני "שבת הגדול", היינו בשבת קדש פ' ויקרא ז' ניסן. לאור המצב השנה, והנחיות הבריאות – כנראה יהיו שינויים בנדון.

"תענית בכורים" השנה נוהגת ביום חמישי י"ב ניסן, ולכן את "סיום המסכת" עושים ביום חמישי.

בדיקת חמץ השנה מתקיימת באור לי"ג, היינו ביום חמישי בערב (25.3.2021), וזמן הבדיקה הוא בשעה 18:20 בערך.

ביום ששי י"ג ניסן (26.3.2021) אין צורך להקדים תפילת שחרית בשביל להספיק לאכול חמץ בזמן, כי אין איסור אכילת חמץ במהלך כל היום.

בתפילת שחרית של יום ששי כן אומרים "מזמור לתודה".

ביום ששי - למרות שמותר לאכול חמץ כל היום, ואף מותר שיהיה לו חמץ כל היום (עד למחרת - יום שבת קדש בבוקר), בכל זאת מבערים את החמץ בזמנו כמו בכל שנה, כלומר, (לפי אופק קרית מוצקין) לא יאוחר מהשעה, ולדעת אדמו"ר בעל התניא והגר"א - לא יאוחר מהשעה 11:42 (ויש אומרים שעד השעה 12:45, חצות היום)

לאור הנ"ל, לא יבטל את החמץ לאחר ביעורו (כלומר לא יאמר: "כל חמירא" וכו' ורק יאמר את ה"יהי רצון") שהרי עדיין אוכלים חמץ, אלא יאמר זאת - למחרת ביום שבת קודש בבוקר – שאז יבטל את החמץ כנ"ל (לפי אופק קרית מוצקין) לפני השעה 11:28 בבוקר (ולדעת אדמו"ר בעל התניא והגר"א לפני השעה 11:42 - לפנה"צ).

נחזור ליום ששי; אחרי שריפת חמץ יש לרכז במקום שמור מעט חמץ לצורך אכילת היום, וכן לצורך סעודת ליל ש"ק וש"ק בבוקר (לחם משנה וכו'), אלא-אם כן יכינו לשבת מצות מטוגנות בשמן או/ו ביצים, כפי שיבואר לקמן, שאז לא יצטרכו כלל לאכול חמץ בשבת.

בשעת אכילת החמץ ביום ששי ובשבת בבוקר, יש להיזהר לא להרבות בפירורים, לא לאכול מעל גבי שטיח (שקשה לנקותו), ולא על שולחנות וכסאות עם חריצים, ומיד אחר האכילה יש לטאטא את המקום שבו אוכלים.

למרות שכאמור לעיל בליל שבת ובשבת בבוקר מותר עדיין לאכול חמץ - לקראת כניסת השבת צריך המטבח להיות מוכן ומוכשר לפסח בתכלית (כי מובן מאליו שבשבת אסור

חלילה לעשות כל פעולת הכשרה - הן מצד עצם איסור מלאכה בשבת והן בגלל שאסור לעשות כל פעולת הכנה בשבת לקראת החג שיחול במוצאי שבת קודש).

- גם כדאי, במידת האפשר להכין את שולחן הסדר כבר ביום ששי ערב שבת (כי בשבת עצמה אסור להכין ליו"ט); כריות להסבה, הגדות, יינות, וכו'.

מה שהכרחי מבחינה הלכתית - לצלות את ה"זרוע" ל"קערה" **כבר ביום ששי** ערב שבת (אגב, את הביצים הקשות שמכינים ביום ששי עבור ליל הסדר, אין לקלף לפי ההלכה ביום ששי, היות ויש סכנה לאכול ביצה קלופה שעבר עליה הלילה) -

יש לזכור להדליק לפני כניסת השבת נר שבוער 48 שעות - כדי שיהיה ממה להעביר אש במוצש"ק - יו"ט.

כדאי ורצוי להכין לקראת שבת (בעיקר עבור הילדים) עוגיות וכיו"ב, רק כאלה שיש להן כשרות לפסח. עדות הנזהרות מאכילת קטניות בפסח, ישימו לב שלא לאכול עוגות או עוגיות (אלה, שאמנם כשרות לפסח), אבל הן מכילות קטניות.

נשאלת השאלה, הכיצד אפשר גם להכין את הבית והמטבח באופן שיהיה נקי לחלוטין מחמץ, וגם להמשיך לאכול חמץ בשבת (כי הרי סעודות שבת חייבות באכילת פת, ומאידיך - מצה כשרה לפסח שיוצאים בה ידי חובת אכילת מצה - אסור לאכול בערב פסח!) -

העצה היעוצה לכך היא כדלהלן;

להכין במטבח של פסח את כל מאכלי שבת בכלים של פסח ובכשרות מלאה של פסח, אבל את סעודת השבת (שתחילתה בבציעת "לחם משנה") להתחיל במרפסת, במחסן, במקלט, או בחדר צדדי (כלומר לא בחדר שעורכים שם סעודות בפסח), או בחצר (ולהעיר, שאסור ליטול ידיים מעל צמחים).

עצה טובה, לקחת ללחם משנה לא חלות אלא **פיתות**, כי הן מתפוררות פחות (וראה גם להלן, עוד עצה).

כלומר, להכין באחד המקומות הנ"ל - שלחן מכוסה במפת ניילון חד פעמית, ושם להדליק את הנרות, להכין יין לקידוש, ובמקום חלות רגילות להכין פיתות עבור "לחם משנה" (כי הפיתות פחות מתפוררות מאשר לחם).

באותו מקום, לומר בליל שבת "שלום עליכם" ולעשות קידוש, וכן לבצוע במקום זה "המוציא" על הפיתות ולאכול שם לפחות שיעור פת "כביצה" (היינו, לפחות כ-58 גרם).

לאחר מכן לנער את הבגדים, לשטוף את הפה בברז צדדי (ובשום אופן לא לעשות זאת חלילה בברז אשר במטבח המוכשר לפסח), ולהמשיך את סעודת השבת (בסלון וכיו"ב) על השולחן המוכן ונקי לפסח, עם מאכלי פסח ובכלים של פסח.

בסיום הסעודה, יש לצאת שוב לאותו חדר צדדי (או מרפסת, חצר כנ"ל) ששם אכלו את הפת, ולברך שם ברכת המזון (כי ברכת המזון חייבים לברך דווקא במקום שאכלו את הפת).

לפני שנכנסים למטבח של פסח בשבת יש לנער את הבגדים מן החמץ, ובעיקר להשגיח בזה על הילדים.

לפני שנוגעים בכלים של פסח יש לרחוץ את הידים שבאו במגע עם חמץ. (כמובן, לא לרחוץ את הידיים בכיור שהוכשר לפסח!)

מאידיך, ישנה עצה טובה ומועילה לאכול סעודות שבת מבלי להיזקק לחמץ כלל, והיא;

- במקום פת של חמץ ל"לחם משנה" - להכין מצות מטוגנות בשמן או/ו ביצים!

(כי מצות רגילות הכשרות לפסח והראויות לקיום מצות אכילת מצה אסור, כאמור לעיל, לאוכלן בערב פסח, ואילו המצות המטוגנות בשמן או ביצים אמנם כשרות לפסח, אבל אי אפשר לצאת בהן ידי חובת אכילת מצה, ולכן מותר לאכול אותן בערב שבת ובשבת בבוקר, ואז יוצא כי בעצם לקראת שבת הבית כבר נקי באופן מוחלט מחמץ! אבל, יש להעיר כי לזהירים באכילת "שרוי'ה" ("גיבראקט" בלעז) יש להקפיד שהמחבת בו מטגנים את המצה יהיה יבש לחלוטין ממים, וכן השמן יהיה בהכשר מהודר ה"שמור" ממים).

בעלי שיניים תותבות (וכן מי שיש לו גשר ליישור שיניים וכו') יגעילו אותן בערב שבת, ויזהרו לאכול בשבת מאכלים שחומם אינו מגיע לדרגת "היד סולדת בו" (כ-42 מעלות צלסיוס). דבר זה נכון גם למי שיש לו בפה "כתרים" סתימות" וכו'. (וכתבו הפוסקים שמאכל חם, אשר למרות חומו נאכל בקלות, סימן הוא שדרגת חומו פחותה מ"יד סולדת בו"), שישטוף, לפני כניסת השבת, את הפה במים חמים ככל האפשר, ולאחר מכן, יימנע מאכילת חמץ רותח).

בשבת בבוקר יש להקדים את תפילת שחרית (והחזנים לא יאריכו בסלסוליהם), כדי להספיק לקדש אחרי התפילה ולאכול את החמץ לא יאוחר (לפי אופק קרית מוצקין) מן השעה 10:11 בבוקר (ולדעת אדמו"ר בעל התניא והגר"א - לא יאוחר מן השעה 10:39).

בהתקרב השעה הנ"ל יש לנקות היטב, בעזרת קיסם, את השיניים מן הפירורים, לשטוף ולהדיח את הפה ולהסיר החמץ הדבוק בחניכיים (כמובן, כמו בכל שבת, אסור לצחצח את השיניים במשחת שיניים ואף לא במברשת שיניים, אבל אפשר ואף רצוי לשטוף את הפה בעזרת "מי פה").

מותר להשהות את החמץ בבית בשבת בבוקר עד ולא יאוחר מן (לפי אופק קרית מוצקין) השעה 11:28 (ולדעת אדמו"ר בעל התניא והגר"א לא יאוחר מן השעה 11:42).

כמובן שבשבת אסור לשרוף חלילה את החמץ, ולכן עד השעה הנ"ל יש לטאטא את הבית (ואסור לשטוף במים את הרצפה בשבת), ינער את בגדיו מחמץ (ואסור בעזרת

מברשת), לבדוק את החפטים במכנסיים ואת הכיסים (סוכריות, חטיפים, גרעינים!),
לאסוף את כל החמץ לשפוך עליו אקונומיקה, או סבון נוזלי, באופן שייפסל מאכילה.

ועתה, לאחר הפעולה הנ"ל יש לבטל את החמץ ע"י אמירת "כל חמירא" וכו' (מה שלא
עשינו אתמול ביום ששי).

מן הראוי לומר את נוסח "כל חמירא" גם בשפה המדוברת (עברית) – כדי שנתחבר
תודעתית לדברים, ויהיה יותר מובן לנו מה כוונתו בנוסח זה (כי, כידוע, עיקר הביטול
הוא בלב).

אחרי תפילת מנחה אומרים את ההגדה של פסח (מ"עבדים היינו" עד "לכפר על כל
עוונותינו") כבכל "שבת הגדול".

קודם יציאת השבת - אסור ללבוש בגדים חדשים או נאים יותר לכבוד החג, וכן אין לעשות
כל פעולת הכנה ל"ליל הסדר" לפני זמן יציאת השבת.

לאחר זמן יציאת השבת, על הנשים (אותן שאינן מתפללות ערבית ובמילא אינן אומרות
בתפילת עמידה "ותודיענו") - לזכור לומר קודם התחלת ההכנות לליל הסדר: "ברוך
המבדיל בין קודש לקודש".

אסור להדביק את הנרות בחג, ולכן יש להשתמש בליל הסדר בכוסיות עם נירונים וכיו"ב
(כמובן ופשוט שאסור חלילה להדליק אש בחג, אלא יש להעביר אש מנר שבוער 48 שעות
שהודלק לצורך זה כבר ביום ששי).

מי שלא הכין "מי מלח" בערב שבת, יעשה זאת עכשיו אבל בשינוי מעט, וגם ימעט במלח
(1/3 מלח, 2/3 מים).

מי שלא צלה את הזרוע בערב שבת, יצלנה עכשיו, אבל ישאיר אותה לאחר הסדר ויאכלנה
למחרת בסעודת החג.

לפרטים נוספים: הרב דרוקמן, 0545770175

**אם אין מענה בטלפון, ניתן לשאול גם באמצעות מסרונים כתובים
(וואצאפ, או אס.אם.אס)**

ונשתדל בע"ה לענות לכולם

והרחמן הוא "יגיענו למועדים ורגלים..שמחים בבניין עירך וששים בעבודתך, ונאכל
שם מן הפסחים ומן הזבחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון,

ונודה לך שיר חדש על גאולתנו ופדות נפשנו".

פסח כשר ושמח!

